

УДК 7:069(477.82):070:659.4-028

DOI <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-21>

Світлана ФЕДОНЮК

аспірантка кафедри культурології, Волинський національний університет імені Лесі Українки, просп. Волі, 13, м. Луцьк, Волинська обл., Україна, 43025

ORCID: 0000-0002-4421-3310

Бібліографічний опис статті: Федонюк, С. (2024). Музей сучасного українського мистецтва Корсаків як простір для медіареєнтрації митців. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 157–164, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-21>

МУЗЕЙ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА КОРСАКІВ ЯК ПРОСТІР ДЛЯ МЕДІАРЕПРЕЗЕНТАЦІЇ МИТЦІВ

Матеріал статті відібрано в процесі соціокультурного дослідження стану артринку в сучасній Україні. Це спроба здійснити культурологічний аналіз комунікації вітчизняного митця з глядачем за посередництва медіареєнтрацій, а саме, в локаціях Музею сучасного українського мистецтва Корсаків (МСУМК), на базі аудіовізуального продукту «Розмова в музеї Корсаків».

Мета статті – здійснити аналіз діяльності МСУМК у розрізі інформаційно-комунікативної функції, розкрити значущість використання взаємодії мистецтв та масмедіа у процесі художнього пізнання.

Методологія. Мета нашого дослідження зумовила застосування методів аналізу відкритих джерел, біографічного методу, аналізу відеоконтенту, спостереження, синергетичного та семіотичного підходів.

Наукова новизна. Вперше здійснено культурологічне вивчення діяльності приватного Музею сучасного українського мистецтва Корсаків як розробника новаторських підходів у комунікації з митцями, глядачами та місцевою громадою.

Висновки. Сучасне мистецтво є дотичним до науки, філософії, естетики, політики, соціології, психології, це візитівка держави на міжнародній культурній мапі. Роль митця щодо творення нових сенсів у процесі становлення модерної української нації на її шляху до пізнання власної ідентичності та пошуку свого місця у сучасному світі наразі є ще недостатньо вивченою науковцями-культурологами, тому й недооціненою на державному рівні. З 24 лютого 2022 року держава Україна, українське суспільство за кілька місяців зробили вагомий ментальний та законодавчі кроки проти русифікації освіти й культури, на які не спромоглися протягом трьох десятиріч років незалежності. У час збройного спротиву російській агресії Україна гостро потребує розробки не лише оборонної доктрини, а й власної культурної стратегії, що дозволить назавжди позбутись впливу культури “руського міра”, радянських наративів. Вочевидь, сучасний український митець стає провідником щодо зміни парадигми мислення суспільства, цікавим об’єктом культурологічних спостережень та досліджень.

Ключові слова: сучасне українське мистецтво, Музей сучасного українського мистецтва Корсаків, медіареєнтрація митця, масмедіа, соціокультурні процеси, культурна політика, Луцьке бієнале сучасного мистецтва.

Svitlana FEDONIUK

Postgraduate Student at the Department of Cultural Studies, Lesya Ukrainka Volyn National University, 13 Voli Ave, Lutsk, Ukraine, 43025

ORCID: 0000-0002-4421-3310

To cite this article: Fedoniuk, S. (2024). Muzei suchasnoho ukrayins'koho mystetstva Korsakiv yak prostir dlya mediareprezentatsiyi myttsiv [The Korsaks' museum of contemporary Ukrainian art as a media presentation space for the artists]. *Fine Art and Culture Studies*, 2, 157–164, doi: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-2-21>

THE KORSAKS' MUSEUM OF CONTEMPORARY UKRAINIAN ART AS A MEDIA PRESENTATION SPACE FOR THE ARTISTS

The article's material is compiled from sociocultural research on the art market in modern Ukraine. The author attempts to conduct a cultural analysis of communication between the native artist and the spectator through media representations, namely in the locations of the Korsaks' Museum of Contemporary Ukrainian Art.

The purpose of the article is to carry out an analysis of the activity of MSUMK in terms of the informational and communicative function, to reveal the significance of using the interaction of arts and mass media in the process of artistic cognition.

Methodology. The purpose of our research determined the use of methods of open source analysis, biographical method, video content analysis, observation, synergistic and semiotic approaches.

Scientific novelty. For the first time, a cultural study of the activities of the private Korsaki Museum of Modern Ukrainian Art as a developer of innovative approaches in communication with artists, viewers and the local community was carried out.

Conclusions. Contemporary art, connected with science, philosophy, aesthetics, politics, sociology, and psychology, is the hallmark of the state on the international cultural map. The artist's role in creating new meanings in the formation of the modern Ukrainian nation, its path to cognition of its own identity, and finding its place in the contemporary world is currently scantily investigated by cultural scholars and therefore underestimated at the state level. Since February 24, 2022, the state of Ukraine and Ukrainian society have taken significant mental and legislative steps against the Russification of education and culture within a few months, which they were unable to do during three decades of independence. At the time of armed resistance to Russian aggression, Ukraine is in dire need of developing not only a defense doctrine but also a cultural strategy that will allow it to get rid of the influence of the culture of the "Russian world" and Soviet narratives forever. The contemporary Ukrainian artist is becoming a leader in changing the paradigm of the society's mindset and is an intriguing object of cultural observations and research.

Key words: contemporary Ukrainian art, The Korsaks' Museum of Contemporary Ukrainian Art, media presentation of the artist, mass media, sociocultural processes, cultural policy, Lutsk Biennial of Contemporary Art.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Сучасне мистецтво відображає новітні соціокультурні процеси кожної нації, формує нові естетичні смаки, а своїм виходом у глобальний культурний простір – посилює патріотизм. У час війни з РФ гостро постала потреба цілісного культурологічного осмислення ролі особистості митця у становлення модерної української нації, а також здійснення соціокультурного аналізу взаємовідносин суб'єктів мистецького процесу: митця – куратора, арт-ділера – глядача, колекціонера. Потребує узагальнення і досвід знакових художників щодо пошуків власного стилю та його медіа-репрезентації (інтерпретації через медіа-канал певних подій, фактів, явищ, теорій, думок тощо). Актуальність обраної нами теми також обумовлена конфліктом радянської та європейської міфологем у свідомості різних соціальних груп та регіонів України, що відображається, у тому числі, в роботах вітчизняних митців.

Тема війни сьогодні є ключовою як для окремої людини, так і для українського суспільства. Під тиском смертельних загроз чимало митців у поглядах та творчості прискорено здолали шлях від космополітизму до активного, дієвого патріотизму. Державні і приватні музеї, галереї, муніципальні культурні установи змінили експозиції, бібліотеки позбулись шовіністичної російської літератури як засобу впливу країни-агресора на свідомість українських глядачів та читачів. Україна за кілька місяців зробила вагомий ментальний та законодавчі кроки проти русифікації освіти і культури, на які не спромоглась (чи не наважувалась) протягом трьох десятиліть років незалежності.

Особистістю людини робить соціокультура. Особистість стає членом суспільства у міру засвоєння мови, знань, цінностей, норм, звичаїв, традицій та мистецтва свого народу, людства. А музеї, театри, кінематограф здатні об'єднувати у спільноти навіть без родинних, соціальних чи національних зв'язків. Відповідно, митець своєю філософією, творчістю, громадянською позицією здатний впливати на зміну парадигми мислення суспільства, тому є особливо цікавим для спостережень, дослідження та вивчення культурологами.

Музей сучасного українського мистецтва Корсаків (далі МСУМК) відкрито у Луцьку 24 серпня 2018 р., він одразу розгорнув широку виставкову та інформаційно-комунікативну діяльність.

Мета статті. Здійснити аналіз діяльності Музею сучасного українського мистецтва Корсаків у розрізі інформаційно-комунікативної функції, розкрити значущість використання взаємодії мистецтв та масмедіа у процесі художнього пізнання.

Аналіз досліджень і публікацій. Соціокультурна сфера є загальною для усіх народів і, водночас, унікальною для кожного суспільства. Саме у цьому просторі формуються цінності, чуттєво-духовна система людини. Дослідженням впливу мистецтва на соціокультурні процеси й формування особистості займалися М. Батунський, В. Панченко, П. Герчанівська, М. Бровко, Г. Складенко, О. Семашко, Р. Шульга та ін. Увага до окремої творчої особистості стає показовою прикметою сучасних культурологічних розвідок. Українське сучасне мистецтво нині активно вивчають З. Алфьорова, Г. Више-

славський, Т. Кара-Васильєва, В. Сидоренко, А. Калашнікова, Н. Булавіна, С. Давимука, Т. Злобіна, В. Корсак та інші. Базові постулати про структуру та особливості ринку образотворчого мистецтва викладено у наукових статтях закордонних та вітчизняних дослідників. Провідний практик і теоретик сучасного мистецтва, німецький художник Й. Бойс вважав, що мистецтво має властивість бути агентом змін у суспільстві, запровадив термін “соціальна скульптура”. За Бойсом, людина не лише створює предмети, а й виступає скульптором, архітектором усього соціального організму. В Україні, в умовах війни з РФ, саме митець вийшов на передній план інформаційного поля, став одним з провідних агентів культурного спротиву окупантам.

Зв'язок авторського доробку з важливими науковими та практичними завданнями. Авторка даного наукового доробку, в одній особі, виступила організатором виробництва, режисеркою та ведучою першої на Волині культурологічної програми «Розмова в музеї Корсаків». Повнометражний аудіовізуальний продукт, відзнятий у локаціях МСУМК, є майданчиком для проведення нами польових досліджень щодо медіарепрезентації митця на тлі соціокультурних процесів сучасної України.

Виклад основного матеріалу. Французький імпресіоніст П'єр-Огюст Ренуар висловив думку, що художником не можна стати на лоні природи, а лише у музеї. Адже дерево як таке не викличе бажання його намалювати, такий потяг з'явиться у художника лише тоді, коли він у музеї побачить як зобразив дерево Інший. Відсутність академічної освіти Ренуар компенсував постійними відвідами музею Лувр, де копіював полотна задля заробітку.

Історія мистецтв і музеї – це основа арт-ринку будь-якої країни. В Україні сучасна історія мистецтва ще не оформлена, як немає і державного музею сучасного мистецтва. Саме у цьому Олександр Ройтбурд, один із знакових творців «Нової хвилі» українського сучасного мистецтва, вбачає основну проблему вітчизняного арт-ринку (Ройтбурт, 2018). Тобто, вважає Ройтбурд, художні музеї в Україні є, але з кінця 1980-тих рр. не виконують головну функцію: відслідковування топових зразків задля їх музеєфікації. Аналізуючи соціокультурні процеси, О. Ройтбурд дійшов висновку: у музеї інколи

“щось дивом потрапляє”, музей може «дивом» знайти якісь кошти, «дивом» щось пристойне придбати, умовивши котрогось з художників продати щось зі свого доробку для державної установи за копійки (Ройтбурд, 2018). Врешті, очоливши Одеський художній музей, митець висловив думку, що вітчизняний арт-ринок загалом справедливий, але у конкретних випадках може помилятися. Позаяк деякі мистецькі явища зненацька невинувато вириваються, а тим часом щось значне проходить повз увагу основних гравців. На арт-ринку мають бути значно активнішими експерти, а митці й куратори дівіше застосовувати апробовані у світі піар-технології.

МСУМК придбав кілька полотен О. Ройтбурда, запросивши у Луцьк із кураторською лекцією. Митець неодноразово наголошував, що в усіх крупних музеях мають існувати окремі великі зали наївного мистецтва. Одночасно О. Ройтбурд застерігав, що в Україні, на жаль, усе змішано з рушниками: «Так, рушник – це теж витвір мистецтва, ужиткового. Але ж це не жанр народної картини» (Ройбурт, 2018). На нашу думку як дослідника соціокультурних процесів, сучасна українська культура самою своєю активністю вже “цементує” націю, тому й не потребує за себе агітації. А завданням митця є давати суспільству художньо-філософський продукт, з яким українці себе ототожнюватимуть. Однак ми солідарні з О. Ройтбурдом у тому, що за цей продукт не варто видавати твори попередніх авторитетів з царини народного, наївного мистецтва, хоч вони і знані та шановані в Україні, головню, завдяки ЗМІ, цифровим медіа. Бо нині місто, а не село, є основним партнером художника. Місто як комуна, як громада, є чи не найкрупнішим замовником праці митця, адже активно розвиваються креативні індустрії, створюються креативні кластери, розширюється бізнес з обслуговування вільного часу.

Поняття «креативний кластер» відносно нове, його у 2006 р. запровадив С. Еванс, провідний британський знавець мистецтва, куратор програми ЮНЕСКО «Creative Cities». Термін, за Евансом, трактується як співтовариство творчо-орієнтованих підприємців, котрі взаємодіють на замкнутій території. Вчений вважає, що креативний кластер суттєво відрізняється від класичного кластера, позаяк до його складу

входять наукові парки, медіа-центри, установи культури, центри мистецтва та художники. Креативні кластери є колаборацією виробництва і споживання творчих ресурсів разом з їх виконавцями (Evans, Cited 2024, 17 Apr.). Словосполучення «креативний кластер» Еванс використовує для опису чотирьох видів просторових об'єктів: творчі майстерні під єдиним дахом; творчі райони у містах; регіональні креативні кластери у сенсі, визначеному економістом Майклом Портером; віртуальні кластери онлайн. Вчений зазначає, що вищезазначені види спільнот характеризуються різними видами зв'язку, співпраці, конкуренції та ідентичності. Відповідно, дії і результати, отримані у будь-якому з видів кластера, не обов'язково переносяться на інші. Кожен тип кластерів має окремий профіль SWOT: сильні сторони, слабкі сторони, можливості, загрози (Evans, 2024).

Сучасне мистецтво – це своєрідний ключ, яким доцільно користуватись усім містам, що прагнуть йти в ногу з часом. Адже інтереси комуни, територіальної громади співпадають з інтересами художника, позаяк обидва прагнуть розголосу про свою діяльність, прибутку. Місто є рівноправним патрнером митця, бо потребує креативних послуг задля розвитку територіального маркетингу, промоції, поповнення місцевого бюджету за рахунок бізнесу вільного часу. Територіальний маркетинг найшвидше робиться через культуру. На Волині, у Луцьку першим це зрозумів доктор економічних наук, голова ради директорів VOLWEST GROUP, член Наглядової ради Волинського національного університету імені Лесі Українки Віктор Корсак, зафондувавши у 2018 р. приватний Музей сучасного українського мистецтва Корсаків. Завдяки творчій колаборації українських художника Петра Антипа та архітектора Сергія Гонтара, ідеям італійського архітектора Рензо Боателлі, корпуси колишнього картонно-рубейродного заводу на околиці міста перетворились на зали й локації МСУМК, що нині є найбільшою в Україні приватною збірнею сучасного національного мистецтва, амбітно претендує на світовий рівень організації арт-комунікації.

Музей Корсаків відкрили з метою пропагувати у світі український візуальний мистецький продукт шляхом репрезентації яскравих творчих здобутків художньої культури ХХ ст.,

знайомства глядачів з актуальним мистецтвом через авторські проекти, інсталяції, перформанси, виховання естетичного смаку, розвитку креативного туризму. У відкритому діалозі митця, глядача, громади у локаціях музею виникають нові ідеї, творчі колаборації. Площа МСУМК складає 7 500 м², площа експозицій 5 500 м², це 15 залів, більше 5000 експонатів (картини, графіка, скульптура, відео-арт, інсталяції, з-поміж них – роботи, виконані у мистецьких стилях від реалізму та соціалістичного реалізму до модерну, абстракціонізму, сюрреалізму, цифрового мистецтва). З 2019 р. діє дослідницька платформа «Генеза», це окремі кураторські проекти, спрямовані на вивчення творчих угруповань, напрямків, мистецьких явищ. МСУМК також розвиває проєкт для молоді «Крок на шляху мистецтва», започаткований ще у рамках роботи галереї «Арт-кафедра», що передувала створенню музею у його нинішньому форматі. У 2018 р. МСУМК відкрив новий структурний підрозділ – Художньо-меморіальний музей Миколи Кумановського, що фіксує справу життя найвідомішого волинського художника, демонструє його меморіальні речі, зокрема, офортний станок. Підґрунтям музею стали понад три сотні робіт Кумановського, переданих у 2014 році «Арт-кафедрі» самим митцем: 71 твір малярства, 28 творів друкованої графіки, 177 – авторської графіки та 31 акварель.

МСУМК, за прикладом провідних музеїв світу, залучає екстер'єр і відкриті локації до основної експозиції. З 2016 року на навколумузейних арт-майданчиках відбувається фестиваль сучасного урбаністичного мистецтва «ПоліхромА», що об'єднав у собі різні напрямки і заходи сучасного мистецтва: мурал-арт, стріт-арт, виставки інсталяцій, графіки, перформенси, боді-арт, відео-арт, майстер-класи, арт-лекції. У комплекс музею входить арт-кафе «Вандервіль», де постійно експонуються роботи Емми Андіївської (сайт. URL: <https://msumk.com/>). Музей промислового дизайну складається з експозиції ready-made об'єктів, що представляє естетичні та технічні здобутки людства д.п. ХХ – поч. ХХІ ст. До послуг глядача також мистецька бібліотека. МСУМК ініціював національний проєкт зі сворення історико-філософської праці «Онтологія українського художника», ідея якого полягає у збереженні та осмисленні спогадів провід-

них митців у контексті соціокультурних процесів. Навесні 2022 р. музей Корсаків запустив «Центр допомоги біженцям», де безоплатно оселяються й харчуються митці, котрі змушені виїхати з територій бойових дій. У своїх локаціях МСУМК періодично, безоплатно проводить одинденний навчальний курс «Тактична медицина та бойова підготовка». Віктор Корсак, сприяючи обороноздатності громади, услід за філософом Карлом Ясперсом, переконаний у тому, що «...коли ми думаємо про «завтра» – це змінює «сьогодні», коли ми творимо «сьогодні» – це змінює «завтра» (сайт. URL: <https://msumk.com/>). Адже питання, як пов'язані минуле, теперішнє і майбутнє, турбувало інтелектуалів в усі часи, зокрема, теоретик менеджменту Пітер Друкер висловив припущення, що кращим способом передбачення прийдешнього є його творення. Митці, як свого роду нерви суспільства, найбільш гостро відчують соціальні катаклізми, тому із високою ймовірністю здатні прогнозувати» (сайт. URL: <https://msumk.com/>).

Розвиваючи здатність людини уявляти собі можливий результат дії до її здійснення, в умовах пандемії COVID-19, повномасштабної війни з РФ, які є системними кризами, що завели людство у чергову точку біфуркації, МСУМК створив медіа-платформу для комунікації з глядачем, репрезентації думок та робіт митців, культурологів, мистецтвознавців – аудіовізуальний проект «Розмова в музеї Корсаків» (Єременко, 2022). Програма виходить у форматі «мовної гри» в ефірі «12 канал» та ютубі. Адже у час бойових дій, ракетних обстрілів цивільного населення, важливо підтримати глядача, суспільство у вірі в перемогу, в культуру як інтелектуальну зброю, посилювати філософію оптимізму. Протягом 2022/2024 років створено 27 повнометражних випусків-інтерв'ю зі знайними художниками, скульпторами, іконописцями, викладачами мистецьких дисциплін, дизайнерами, графіками, артдилерами. Це Павло Маков, Петро Антип, Олександр Сердюк, Владко Кауфман, Роман Мінін, Павло Ковач, Микола Молчан, Ростислав Котерлін, Андрій Зелінський, Віктор та Наталія Проданчуки, Анатоль Степаненко, Лев Скоп, Кость Борисюк, Ангеліна Гафинець, Олена Левдер, Олесь Рибченко, Лариса Стадник, Марія Дроздова, Антоніна Денисюк, Ганна Гуменюк, Олег

Давиденко, Сергій Мельниченко, Артем Гумілевський. Своїми спогадами про лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка, Народного художника України Володимира Патики поділилась його дружина, Романа Патики. А репрезентацію творчості відомого львівського вітражиста Валерія Шаленка здійснила його вдова, Тетяна Шаленко.

На зміну деконструктивізму приходить нова версія постмодерністської філософії – *after-postmodernism*, вектор якої зміщується у бік комунікації. Акцент переноситься з текстологічної реальності на комунікативну, на суб'єкт-суб'єктні відношення. Комунікативна культура є складною системою, що містить творче мислення, культуру мовної дії, культуру жестів і пластики руху, культуру сприйняття комунікативних дій партнера, культуру емоцій, тощо. Комунікація можлива між, як мінімум, двома комунікантами, котрі наділені свідомістю, використовують спільні семіотичні засоби (мовні, знакові, паралінгвістичні (жест, міміка, мелодія); при наявності ситуації, яку комуніканти намагаються осмислити, а також текстів, що відбивають зміст ситуації на спільній мові; мотивів і цілей, які спонукають суб'єктів до спілкування; процесу матеріальної передачі тексту. Під час комунікації формується інформативна й екзистенціальна взаємодія, за допомогою якої досягається взаєморозуміння. Внаслідок діалогу генералізуються цінності. Повнота розуміння забезпечується завдяки знанню мови Іншого та її специфіки, дотриманню правил діалогу, позбавленого будь-якого примусу, узгодженості намірів і дій. Консенсус досягається застосуванням діалогічно рівноправної процедури аргументації, що спирається на повсякденну практику. Отже, лінгвістичний поворот, здійснений філософією ХХ ст., змінив парадигму – забезпечив перехід від філософії свідомості до філософії мови. Філософія *after-postmodernism* по-новому артикулює розуміння мовної реальності, сучасним етапом розвитку якої стала концепція мовних ігор німецького філософа К.-О. Апеля (1922-2017 рр.) (Apel, 1973). Термін «мовні ігри» уведено Л. Вітгенштайном, означає мову й дії як одне ціле, що переплетене між собою (Вітгенштайн, 1995).

Отже, мовна гра – це творчість за певними правилами, процес пошуку та знаходження істини, результат якого не може бути визначе-

ним наперед. Її правила не зафіксовані назавжди, можуть варіювати. Включаючись у мовну гру, комуніканти вносять у текст елемент імпровізації. Невід'ємним компонентом постмодерністської культури стають такі напрями процесуальної арт-практики, як перформанс і хепенінг, в яких підвищується роль співучасті та співтворчості художника та реципієнта, зменшується дистанція між ними (Онищенко, 2021). Як ведуча «Розмова в Музеї Корсаків», гостям і, одночасно, глядачам ми ставимо питання: чи було у вас передчуття біди перед початком пандемії, війни, у чому воно проявлялося? Які зміни пандемія, війна, принесе Україні, людству, сучасній культурі? Як змінилось мистецтво у час війни? Як зміниться соціум після війни та роль мистецтва у подоланні постпандемічного та поствоєнного синдромів? Будучи солідарною з Віктором Корсаком, ми теж пропонуємо глядачу можливість пережити катарсис через рефлексію передапокаліптичних відчуттів; забезпечуючи діалог сучасного митця та глядача в умовах високого психоемоційного збудження, що має взаємний вплив. «Розмова в музеї Корсаків» надає аудіовізуальний майданчик, можливість комунікації митцям з різних регіонів України в умовах наростання геополітичної та гуманітарної кризи. Ми також поділяємо думку Віктора Корсака про те, що кожен, хто шукав відповіді на поставлені запитання, читаючи книги, переглядаючи фільми, створюючи мистецькі роботи, кожен, хто переживав катарсис через рефлексію, комунікував із подібними до себе поціновувачами мистецтва, змінився (трансформувався), піднявся на новий щабель особистісного розвитку. Розвинувся як митець, так і як глядач. Таким чином ми, виробляючи програму «Розмова в музеї Корсаків», робимо певний внесок у формування духовної культури, збільшуємо аудиторію шанувальників сучасного українського мистецтва, вирівнюємо колективний психоемоційний стан місцевої громади. За висловом Віктора Корсака, кандидата медичних наук за першим фахом, мистецтво – це аптека для зміцнення духу, митець – духовний провізор народу, арт-об'єкти – соціальні ліки (сайт. URL: <https://msumk.com/>). Адже мистецтво допомагає здолати стереотипи та комплекси, осмислити витіснену у підсвідоме інформацію, що буквально позбавляє від захворювань психосоматичної

генези. Позбувшись «витіснених» проблем, глядач підвищує власний імунітет, посилюючи імунітет суспільства. В умовах війни імунітет щодо впливу ворожої пропаганди і занепадницьких настроїв – ліки для воюючої нації. Зброєю Україні допомагають стратегічні партнери, а імунітет українці мають виробити самі, кожен на своїй ділянці відповідальності, у тому числі – за допомогою творення й споглядання мистецтва.

За підрахунками експертів, за останні сто років кількість вільного часу в міській людині збільшилась приблизно вчетверо. Людина, індивід, абсолютно вільна лише у плані розпорядження своїм дозвіллям, що є добровільною інвестицією у розвиток індустрії культури. Фундатор МСУМК Віктор Корсак та його керуючий партнер Леся Корсак відслідковують тенденції українського артринку, налагоджують співпрацю з його основними гравцями задля обміну досвідом, розвитку приватного бізнесу вільного часу. Ми вважаємо, що основа економіки непромислових міст майбутнього, яким є Луцьк, це культурно-дозвілєва діяльність як комунального, так і приватного секторів.

Сучасна культурологія пояснює феномен людини як особливий рід суцього, творця історії, культури, суб'єкта соціальної творчості (Герчанівська, 2017, с. 347). Відтак головні риси, що відображають своєрідність людини як істоти, це розум, членороздільне мовлення, орієнтованість на дію. Ці риси відрізняють людину від тваринного світу. Одночасно акцентується увага на її унікальній властивості – соціальності. Сучасний глядач має змогу цілодобово досліджувати мистецтво в мережі Інтернет, а якщо йде в музей – то лише за новим, оригінальним аудіовізуальним контентом чи за подієвим мистецьким видовищем, до прикладу, бієнале.

Віктор Сидоренко, як учасник 50-ї Венеційської бієнале, співкуратор українського проекту на Венеційській бієнале у 2007 році, комісар українських проектів у 2011 та 2014 роках, очолив експерту раду Луцької бієнале сучасного мистецтва, проведення якої МСУМК та Луцька міська рада через воєнний стан перенесли з 2022 року на невизначений термін.

Основною метою майбутньої Луцької бієнале є актуалізація важливих світових проблем через мистецький діалог локального та глобаль-

ного, забезпечення розвитку сучасного українського мистецтва та його інтеграції у міжнародний контекст. А також створення простору для рефлексії, дискусій, де відвідувачі будуть переживати естетичний досвід, пізнаючи мистецтво. Адже МСУМК пропонує експериментальні формати, надає митцям та кураторам можливість і свободу для демонстрації, медіа-репрезентації їх задумів. Як зазначає фундатор, МСУМК – це інноваційна мистецька лабораторія, яка винаходить та тестує найновітніші та найконтroversійніші естетичні ідеї (сайт. URL: <https://msumk.com/>).

Програма Луцької бієнале складатиметься із шести частин. Темою основної буде «Полігон» як місце, об'єкт чи суб'єкт, що використовується для тестування чогось. Адже все, що створюється людиною, потребує випробування, а все, що потребує випробування, потребує полігону. З одного боку, роль полігонів у розвитку цивілізації є безцінною, а з іншого – полігони, без згоди на те, теж страждають: їх знищують вибухами та експериментами, топчуть “бутсами”, засмічують відходами. Проблема з часом загострюється, тому постають питання: чи має право хтось використовувати когось у якості полігону? Що полігони відчувають, коли їх використовують як об'єкт, повністю позбавлений суб'єктності? Що потрібно робити, щоб не стати полігоном? Чи може суспільство обійтись без полігонів? Організатори Луцького бієнале пропонують поспілкуватись мовою мистецтва, щоб внести ці питання у порядок денний глобальних проблем. Заходи паралельної програми відбуватимуться і в інших музеях Луцька, теми експозицій реалізовуватимуться у контексті головної ідеї. Зокрема, перформанс-платформа передбачає демонстрацію серії міждисциплінарних проєктів, спрямованих на розвиток актуальних театральних та перформативних практик. Зазначимо, наразі в Україні ще немає подібної за масштабом мистецької події, яка б охоплювала таку кількість видів мистецтва, суттєво сприяла нанесенню держави на світову культурну мапу (сайт. URL: <https://msumk.com/>).

За три довоєнні роки МСУМК провів понад 200 виставкових проєктів, його відвідали понад 75 000 глядачів. В основній експозиції музею представлені роботи понад 200 видатних українських авторів та 800 арт-об'єктів

(сайт. URL: <https://msumk.com/>). Після лютого 2022 р. майже уся комунікація в Україні, у тому числі і в музеях, відбувається довкола теми війни. Суспільство живе у війні, яку не вибирало і яку приймає як колективний досвід, узалежнюючись від її термінології, емоцій, повістки денної. Одночасно відбувається великий вихід з системи радянських цінностей. Кожен українець, воюючи чи слідкуючи за бойовими діями, очищує свідомість від російських впливів, рефлексуючи — виробляє нові сенси, тим самим творить нову міфологію, переосмислює культурну спадщину, по-новому засновуючи державу.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сучасна культура – живий організм, котрий постійно оновлюється, актуалізується. Державна політика України щодо культури, музейної справи спрямована переважно на вивчення та збереження старовини, народної та історичної спадщини. У той час як основним напрямком культури, який репрезентує модерну націю, є сучасне візуальне і аудіовізуальне мистецтво. В Україні натомість існує певна підміна понять, тому бюджетними коштами фінансують і пропонують переважно архаїку, тим самим обмежуючи підтримку актуального мистецтва. Така політика спричиняє певну культурну маргіналізацію, відсталість від світових тенденцій, моди. Держава не завжди є ефективним менеджером у царині культури. На нашу думку, більш гнучкими, затребуваними митцем і глядачем є приватні культурні установи. Серед таких і Музей сучасного українського мистецтва Корсаків, котрий з 2016 р. надає митцям простір для репрезентації їх творчості, купує роботи, організовує резиденції, провадить дослідницьку, видавничу діяльність. З 2022 р. до сьогодні МСУМК, у співпраці з культурологом та масмедіа, створює аудіовізуальний продукт «Розмова в музеї Корсаків», тим самим реалізовуючи інформаційно-комунікативну функцію, розвиваючи бізнес вільного часу, креативний туризм. Відповідно, на Волині стала більш значущою соціокультурна роль митця. А завдяки колекції сучасного українського мистецтва, зібраній у МСУМК, древній Луцьк став видимим на європейській культурній мапі як місто, де відбувається синтез минулого й сьогодення, репрезентується сучасність української куль-

тури, формується її майбутнє. МСУМК як активніших, найдієвіших в царині сучасного виставковий простір і як майданчик для медіа-українського мистецтва, що спонукає нас до репрезентації митців на сьогодні є одним з най-подальшого, ширшого наукового дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ройтбурд О. Про творчість автора, сучасне мистецтво та музеї / вед. Є. Карась. *YouTube*. URL: https://www.youtube.com/watch?v=f7a6h_JFF9Y (дата звернення: 15.04.2024).
2. Evans S. Key concepts: creative clusters. URL: http://creativeclusters.com/?page_id=1599 (access 2024, 17 Apr.).
3. Музей сучасного українського мистецтва Корсаків : сайт. URL: <https://msumk.com/> (дата звернення: 20.04.2024).
4. Apel K.-O. Transformation der Philosophie. Bd. 1. Sprachanalytik, Semiotik, Hermeneutik. Frankfurt a.M. : Frankfurt am Main] Suhrkamp, 1973. 38 p.
5. Вітгенштайн Л. Tractatus Logico-Philosophicus. Філософські дослідження. Київ : Основи, 1995. 311 с.
6. Герчанівська П. Е. Культура в парадигмах ХХ–ХХІ ст. : монографія. Київ : НАКККиМ, 2017. 378 с.
7. Сидоренко В. В гостях у художника Віктора Сидоренко. *Zenko Foundation. YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CiCiM0yqC6M> (дата повідомлення: 31.12.2015; дата звернення: 27.04.2024).
8. Перша Луцька міжнародна бієнале сучасного мистецтва. URL: <https://lutskbiennale.com> (дата звернення: 29.04.2024).
9. Єременко С. Неповірливі інтерв'ю : Відгук про «Розмову в Музеї Корсаків». *Район. Культура : сайт*. URL: <https://kultura.rayon.in.ua/news/484906-nepoverkhnevi-intervyu-vidguk-pro-rozmovu-v-muzei-korsakiv> (дата звернення: 30.04.2024).
10. Онищенко О. І. Від «Пост» до «Мета» модернізму: процес культуротворчих пошуків. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2021. № 29. С. 60–66.

REFERENCES:

1. Roytburd A. (2018). Pro tvorchist' avtora, suchasnomu mystetstvi ta muzeyakh [About the author's work, modern art and museums]. *YouTube*. https://www.youtube.com/watch?v=f7a6h_JFF9Y [in Ukrainian].
2. Evans S. (2024). Key concepts: creative clusters. http://creativeclusters.com/?page_id=1599 [in English].
3. Muzei suchasnoho ukrayins'koho mystetstva Korsakiv [The Korsaks' Museum of Modern Ukrainian Art]. URL: <https://msumk.com/> [in Ukrainian].
4. Apel K.-O. (1973). Transformation der Philosophie Bd. 1. Sprachanalytik, Semiotik, Hermeneutik (1. Aufl). Suhrkamp [in German].
5. Vithenshtayn L. (1995). Tractatus Logico-Philosophicus. Filosofs'ki doslidzhennya [Tractatus Logico-Philosophicus. Philosophical studies]. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].
6. Herchanivs'ka P. E. (2017). Kul'tura v paradyhmakh XX–XXI st. [Culture in the paradigms of XX–XXI centuries]. Kyiv: NAKKKiM [in Ukrainian].
7. Sydorenko V. (2015) V hostyakh u khudozhnyka Viktora Sydorenko [Visiting artist Viktor Sydorenko]. *Zenko Foundation. YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=CiCiM0yqC6M>[in Ukrainian].
8. Persha Luts'ka mizhnarodna biennale suchasnoho mystetstva [The First Lutsk International Biennial of Contemporary Art]. URL: <https://lutskbiennale.com> [in Ukrainian].
9. Yeremenko S. (2022). Nepoverkhnevi interv'yu : Vidhuk pro «Rozmovu v Muzei Korsakiv» [Non-superficial interviews: Review of "Conversation at the Korsak Museum"]. *Rayon. Kul'tura*. URL: <https://kultura.rayon.in.ua/news/484906-nepoverkhnevi-intervyu-vidguk-pro-rozmovu-v-muzei-korsakiv>[in Ukrainian].
10. Onyshchenko O. I. (2021). Vid «Post» do «Meta» modernizmu: protses kul'turotvorchykh poshukiv [From "Post" to "Meta" modernism: the process of cultural research]. *Naukovyy visnyk Kyivivs'koho natsional'noho universytetu teatru, kino i telebachennya imeni I. K. Karpenka-Karoho*, (29), 60–66 [in Ukrainian].